

MOGUĆNOSTI ZA ULAGANJE NOVČANIH SREDSTAVA ZA FIZIČKA LICA U SRBIJI

U okviru istraživanja čiji je rezultat ova publikacija istraženi su: bankarski sektor, sektor životnog osiguranja, penzioni i investicioni fondovi i berza. Cilj istraživanja je da se fizička lica u Srbiji upoznaju sa mogućim načinima ulaganja novčanih sredstava kao i da se daju preporuke i saveti o najboljim opcijama za ulaganje.

Istraživanjem bankarskog sektora dolazi se do podataka da je ovaj sektor veoma rasprostranjen i da su prisutni različiti vidovi štednje namenjeni stanovništvu. Analiza sektora životnog osiguranja je pokazala da su životna osiguranja brojna ali su teško dostupna za stanovništvo jer podataka o ponudi nema na dostupnim sredstvima informisanja. Penzioni fondovi takođe nisu brojni i teško su dostupni u Srbiji. Postoji priličan broj investicionih fondova u Srbiji međutim naše tržište nije dovoljno razvijeno za ovaj vid ulaganja. Na onovu analize berzanskog poslovanja dolazi se do zaključka da je tržište slabo razvijeno i da su najbolji posrednici banke. Sve ovo ima za posledicu to da je prosečan stanovnik naše zemlje u velikoj nedoumici u šta može uložiti novac i istovremeno ostvariti zaradu od svog ulaganja.

Istraživanje je sprovedeno u periodu od oktobra do decembra 2015. godine, a na prikupljanju podataka su radili studenti četvrte godine smeru Finansije i bankarstvo.

AUTORI PUBLIKACIJE:

- Bošković Nataša
- Vasiljević Violeta
- Vesić Anđelka
- Kovačević Kristina
- Mišić Dragana
- Savić Stefan
- Srećković Nenad

PREDMETNI PROFESOR: Prof. dr Zoran Jović

SARADNIK U NASTAVI: Sanja Lukić, MA

BANKE

Banka je finansijska institucija čiji su osnovni poslovi prikupljanje depozita, plasiranje kredita i obavljanje poslova platnog prometa. Banke prikupljen novac plasiraju u vidu kredita stanovništvu i privredi. Zarada banke ogleda se u razlici između kamate na plasirane kredite i kamate na prikupljena sredstva.

Štednja u banci omogućava očuvanje vrednosti uložениh sredstava uz ostvarivanje umerenog prinosa (kamate).

Sigurnost uložениh sredstava određena je samim poslovanjem banke, a iznosi štednje do 50 000 evra po banci i po klijentu su osigurani kod Agencije za osiguranje depozita uz garanciju Republike Srbije.

Štednja je moguća u dinarima i u devizama.

SAVETI ZA ULAGANJE I KORACI ZA KORIŠĆENJE USLUGA

Prihod od kamate zavisi od visine kamatne stope, kao i od iznosa i roka na koji se sredstva polažu u depozit.

Ono što je zajedničko za ulaganje u sve banke je siguran prinos i isplata kamate nakon ugovorenog perioda.

Minimalni iznos depozita na dinarsku štednju kreće se od 1000 dinara (AIK BANKA) do 100 000 dinara (EUROBANK), dok se minimalni iznos depozita na deviznu štednju kreće od 50 eura (UNICREDIT BANKA) do 1000 eura (EUROBANK I PIRAEUS BANKA). Ono što je bitno naglasiti je da devizna štednja podleže oporezivanju (15%), dok dinarska štednja ne podleže oporezivanju.

Preporuke i saveti za ulaganja

Saveti za ulaganje u banke:

- proverite ugled banke
- proverite visinu kamatnih stopa na štednju
- obratite pažnju na ostale uslove ulaganja

Republika Srbija i Narodna banka Srbije podstiču dinarsku štednju tako što se ovaj vid štednje ne oporezuje. Trenutno je prisutan pad kamatnih stopa u bankarskom sektoru, koji teži da se nastavi i u narednom periodu.

Banke koje pružaju najbolje uslove, u momentu istraživanja, za dinarsku štednju na 6 meseci su: EUROBANK (6.50 %), PIRAEUS BANKA (6,08 %), i PROCREDIT i OPPORTUNITY BANKA sa po 5,58% kamate. Banke koje su najbolje za dinarsku štednju na rok od 12 meseci su: EUROBANK (7.00 %), JUBMES BANKA (takodje 7.00 %) i PIRAEUS BANKA (6,59%). Banke koje nude najbolje uslove za deviznu štednju na rok od 6 meseci su JUBMES BANKA (1.19%) i VTB BANKA (1.02%), dok na rok od 12 meseci najbolje uslove nude PIRAEUS BANKA (1.53%) i EUROBANK BANKA (1.40%).

ŽIVOTNO OSIGURANJE

Životno osiguranje je najzastupljeniji oblik štednje u razvijenim zemljama. Štedno životno osiguranje je jedinstvena prilika za svakog pojedinca da, bez ikakvog početnog kapitala ili ušteđevine, na organizovan i efikasan način obezbedi sebe i svoju porodicu u budućnosti.

Vrste osiguranja koje se mogu koristiti u našoj zemlji su: osiguranje života, rentno, dopunsko osiguranje uz osiguranje života, dobrovoljno penzijsko osiguranje i druge vrste životnih osiguranja.

Od skoro se na našem tržištu pojavilo dečije osiguranje koje traje od rođenja pa najkasnije do 26. godine.

SAVETI ZA ULAGANJE I KORACI ZA KORIŠĆENJE USLUGA

Osigurana suma je unapred određeni iznos koji će biti isplaćen u slučaju nastupanja osiguranog slučaja (doživljenja ili smrti).

Premija osiguranja je iznos koje je ugovarač osiguranja u obavezi da plati na osnovu zaključenog ugovora o osiguranju. Premija osiguranja se može plaćati u dinarima ili devizama i jednokratno ili u ratama.

Polisa životnog osiguranja predstavlja pisani oblik ugovora o osiguranju, propisana zakonskim odredbama. Kao takva predstavlja hartiju od vrednosti (HoV) koja se može u određenim situacijama upotrebiti kao zalog. Obično se polisa kao HoV data u zalog sreće kod kreditnih poslova sa bankama.

Preporuke i saveti za ulaganja

Životno se mogu osiguravati samo zdrava lica pristupne starosti od 14 godina do:

- 60 godina, kod osiguranja samo za slučaj smrti;
- 65 godina, kod osiguranja za slučaj smrti i doživljenja i osiguranja za slučaj smrti i doživljenja za dva lica;
- 70 godina, kod osiguranja samo za slučaj doživljenja.

Iznos premije zavisi od pola, starosti, prethodnog zdravstvenog stanja osiguranika kao i od vremena trajanja osiguranja. NBS vrši nadzor u oblasti osiguranja. Od 2004. god, kada je počela da radi superviziju tržišta osiguranja, bilansna suma osiguravajućih kompanija je porasla četiri puta. Zakonom nije propisana garancija RS za osigurane sume životnog osiguranja kao za depozite u bankama do

U Srbiji postoji 25 predstavništava za osiguranje/reosiguranje. Za životno osiguranje trenutno postoji 12 osiguravajućih kuća.

PENZIONI FONDOVI

Dobrovoljni penzioni fondovi su vrsta finansijskih institucija koja služi za prikupljanje dobrovoljnih penzionih doprinosa i njihovo investiranje radi obezbeđenja privatnih penzija.

Štednja u dobrovoljnom penzionom fondu nije vezana za postojanje radnog odnosa korisnika, pa je moguće da i nezaposleno lice iz nekih drugih prihoda uplaćuje prihode u neki dobrovoljni penzioni fond.

Član fonda ne mora biti lice koje uplaćuje doprinose (npr. roditelji mogu uplaćivati doprinose za decu koja još nisu zaposlena).

Moguće je da jedno lice bude član više dobrovoljnih penzionih fondova, a član fonda se postaje potpisivanjem Ugovora o članstvu.

SAVETI ZA ULAGANJE I KORACI ZA KORIŠĆENJE USLUGA

U Srbiji posluje 6 privatnih penzionih fondova, čija je prosečna vrednost investicionih jedinica 2000 dinara.

Ono što je zajedničko za većinu penzionih fondova u Srbiji je da vrednost njihovih investicionih jedinica beleži konstantan i postepen rast.

Prinos na godišnjem nivou se kreće od 8.5% do 8.75%, dok se stopa ulazne naknade kreće od 2.7% do 2.8%.

U nekim fondovima uplaćuje se i naknada za upravljanje fondom.

Uplate u fond su na mesečnom nivou.

Preporuke i saveti za ulaganja

Ukoliko se opredelite za ovaj način ulaganja, obratite pažnju na sledeće:

- uslove za članstvo,
- vrednost investicione jedinice i
- ostale uslove ulaganja.

Rezultati istraživanja pokazuju da penzioni fondovi nisu dovoljno rasprostranjeni u Srbiji i stanovništvo nije dovoljno informisano o njihovom načinu poslovanja, ali je uprkos određenom stepenu nepoverenja ipak primetan trend sve većeg ulaganja doprinosa u penzione fondove.

INVESTICIONI FONDOVI

Investicioni fondovi su finansijske institucije u okviru kojih se prikupljaju i ulažu novčana sredstva. Stanovništvo ulaže sredstva u investicioni fond tako što kupi investicionu jedinicu i tako stekne udeo u vlasništvu nad imovinom fonda. Ulaganje u fond je slično ulaganju u akcije društva jer akcionari fonda stižu prihod kada raste vrednost investicione jedinice koju poseduju.

Investicioni fondovi ulažu u :

- Kratkoročne hartije od vrednosti
- U novčane depozite u bankama
- U investicione jedinice drugih investicionih fondova
- U hartije od vrednosti sa kojima se trguje na vanberzanskom tržištu
- U hartije od vrednosti kojima se trguje na berzi
- U plemenite metale

Postoje tri vrste fondova to su : balansirani fondovi, fondovi rasta vrednosti imovine i fondovi očuvanja vrednosti imovine.

SAVETI ZA ULAGANJE I KORACI ZA KORIŠĆENJE USLUGA

Zajedničko za ulaganje u balansirane investicione fondove je to što minimalni ulog naknade klijenta mora biti u iznosu jedne investicione jedinice. Ulazna naknada kod svih investicionih fondova se kreće od 0 do 2,5% , izlazna od 0 do 1% a upravljačka jedinica od 1,5 do 3 % godišnje. Upravljačka jedinica predstavlja naknadu koju klijenti plaćaju investicionim fondovima za upravljanje njihovim novcem.

Zajedničko za ulaganje u investicione fondove rasta vrednosti je to što minimalni ulog mora biti u iznosu jedne investicione jedinice. Ulazna naknada se kreće od 1% do 3,2% , izlazna naknada uglavnom ne postoji, osim u dva fonda gde se kreće od 0,5% do 1% a upravljačka jedinica od 2,5% do 3,65 % godišnje.

Zajedničko za ulaganje u investicione fondove očuvanja vrednosti imovine je to što minimalni ulog mora biti u iznosu jedne investicione jedinice. Članovi fonda moraju platiti ulaznu, izlaznu i upravljačku naknadu i one uglavnom iznose od 0% do 1%.

Preporuke i saveti za ulaganja

Saveti za ulaganje u investicione fondove :

- Razmislite kolikom riziku ste spremni da se izložite pri ulaganju i onda odaberite fond čija se investiciona strategija poklapa sa Vašim izborom
- Pre odabira fonda proverite vrednost investicione jedinice, jer ona pokazuje koliko su kvalitetne hartije od vrednosti u koje fond ulaže
- Proverite kako se kretala vrednost investicione jedinice u prošlosti i uvek odaberite onaj fond čija investiciona jedinica stalno raste
- Ne zaboravite da proverite koliki su troškovi koje morate platiti fondu

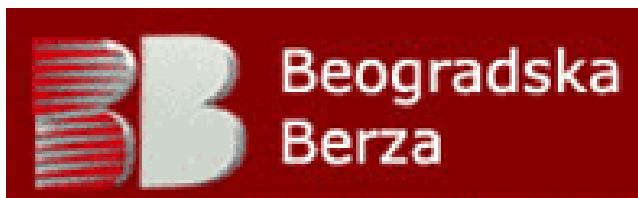
Na osnovu navedenih podataka može se zaključiti da bi bilo pogodno ulagati u investicione fondove, ali pre svega toga trebalo bi naći savetnika koji bi potencijalne klijente fonda uputio u poslovanje fonda i bliže pojasnio svrhu postojanja fondova i zašto je dobro ulagati u njih.

BERZA

Berza je fizički i poslovno organizovan prostor, na kome se po strogo utvrđenim pravilima trguje hartijama od vrednosti, novcem i stranim sredstvima plaćanja

Berza niti kupuje niti prodaje tržišne materijale, ne poseduju sopstvenu robu, berza obezbeđuje prostor, podršku i pravnu i materijalnu sigurnost svim učesnicima u tom procesu.

Naziv berza potiče iz XV veka, od francuske reči bourse, i vezuje se za belgijskog bankara Van der Bursa iz grada Briža. U tom periodu trgovci su se okupljali u Brižu i u lokalu njegove porodice razmenjivali su novac, i tada su kao mesto sastanka počeli da upotrebljavaju naziv berza.

Berzanski posrednici:

Brokери su osobe koje posreduju u transakcijama u tuđe ime i za tuđ račun između kupaca i prodavaca

Dileri, za razliku od brokera transakcije obavljaju u svoje ime i za svoj račun, a razlika u ceni predstavlja njihovu zaradu.

SAVETI ZA ULAGANJE I KORACI ZA KORIŠĆENJE USLUGA

Kako kupiti akcije:

I korak: Izabrati ovlašćenog brokera i sklopiti ugovor o otvaranju i vođenju vlasničkog računa i ugovor o brokerskim poslovima

II korak: Otvaranje vlasničkog računa u Centralnom registru

III korak: Otvaranje namenskog dinarskog računa u banci

IV korak: Rok za prenos sredstava je tri dana od dana trgovanja

Brokersko- dilerska društva uzimaju proviziju za svaku kupovinu i prodaju. Provizija u Srbiji se kreće u rasponu od 0,85% do 10%. I u Srbiji banke uzimaju najniže provizije za trgovinu akcijama. UniCredit banka uzima proviziju 0,85%, i to je najniža provizija od svih dilersko - brokerskih društava. Takođe UniCredit banka ne naplaćuje uslugu otvaranje računa u Centralnom registru. Pored UniCredit banke, dve najpovoljnije provizije daju Intesa i Raiffeisen koje uzimaju proviziju 1%.

Preporuke i saveti za ulaganja

Sama berza je dostupna širem stanovništvu, međutim za sam proces trgovanja neophodno je poznavati metode i procese trgovanja, i u toj situaciji su berzanski posrednici od velike pomoći. Ako ipak odlučite da sami istražite, možete pogledati fundamentalne i tehničke analize i još mnogo korisnih stvari na sajtu beogradske berze. Podaci su zvanični i redovno se ažuriraju.

Berzansko poslovanje u Srbiji je slabo razvijeno, i samim tim sa akcijama većine kompanija se slabo trguje, i nelikvidne su. Postoji nekoliko većih kompanija čije su akcije likvidne, ali je to veoma mali broj u odnosu na ostatak berze.

Istraživanje je pokazalo da je ulaganje u bankarski sektor sigurno i relativno povoljno, to se naročito odnosi na štednju u dinarskim depozitima koja se ne oporezuje, dok se na deviznu štednju plaća porez od 15%. Jedini rizik bi bile oscilacije u deviznom kursu, koji je ipak veoma stabilan u poslednjih godinu dana. Kamatne stope na dinarsku štednju su više nego kamate na deviznu štednju, iako je prisutan trend opadanja kamatnih stopa.

Iako postoje životna osiguranja u Srbiji ona nisu dovoljno razvijena i ponude njihovih usluga nisu dovoljno transparentne, pa je prosečnom korisniku teže da dođe do informacija. Rezultati istraživanja pokazuju da penzioni fondovi nisu dovoljno rasprostranjeni i stanovništvo nije dovoljno informisano o njihovom načinu poslovanja. Postoji i veliki broj investicionih fondova u Srbiji koji prilično dobro posluju ali je stanovništvo neinformisano i nepoverljivo prema ovoj opciji za ulaganje zbog nerazvijenog tržišta. Analiza tržišta hartija od vrednosti u Srbiji pokazala je da se veoma slabo trguje sa istim, što znači da ulaganje u akcije na Beogradskoj berzi ne može na kratak rok doneti značajniju zaradu investitoru. U trgovanju akcijama i obveznicama banke su najbolji posrednici jer naplaćuju najniže provizije.

Najbolje je ulagati u bankarski sektor zbog sigurnosti i relativno povoljnih kamatnih stopa (naročito na dinarsku štednju).

- GDE ULOŽITI NOVAC?
- ŠTA JE NAJISPLATIVIJE?
- KOLIKO JE MOJ NOVAC SIGURAN?
- KOME SMEM DA POVERIM UPRAVLJANJE FINANSIJAMA?
- DA LI ĆU IMATI TROŠKOVE ZBOG ULAGANJA NOVCA?

